

Łucja Iwanczewska

SPÓŁDZIELNIA POTENCJALNOŚCI

Jako podmioty współczesnego świata znajdujemy się w żywych procesach nieustającego przekształcania – jesteśmy zmuszeni do otwarcia na transformujące się bycie – wobec kryzysu ekologicznego, zmian technologicznych, kryzysów wojennych i migracyjnych musimy stawać się wciąż i wciąż. Staje się nasze bycie, wiedze i praktyki ich zdobywania i wytwarzania, sposoby poznawania, nasze aktywizmy, strategie zaangażowania w rzeczywistość kulturową, w relacje z otoczeniem. Zdajemy sobie coraz częściej sprawę, że potrzebujemy sposobów, instruktaży, skrzynek z narzędziami, eksperymentów i spekulacji, by (prze)żyć i rozumieć świat, który nas otacza. Zastanawiamy się nad tym, jak tworzyć wiedzę przydatną i użyteczną wobec zagrożeń, katastrof, towarzyszącego nam poczucia lęku, niepewności, negatywności naszych wyobrażeń i przeczuć. Umiejscowieni w takim momencie trwania świata rozglądamy się po propozycjach teoretycznych, metodach i modelach badawczych, praktykach sztuk performatywnych – one coś antycypują, pomagają zobaczyć, doświadczyć, odczuć, poznać. Zbliżają nas do możliwości i potencjalności życia w świecie, którego jeszcze nie znamy, a który „tu i teraz” staje się spełnialną obietnicą.

W jakimś sensie ciągle uczymy się żyć – w zmianach, przemieszczeniach, koniecznościach adaptacyjnych, w alternatywnych wobec przyzwyczajzeń kulturowych nagłościach – ćwiczymy się w reagowaniu i doświadczaniu, tworzymy nowe etyki, sojusze ludzko-więcej-niż-ludzkie, trenujemy się w inter-relacyjnościach, bo stawka jest wysoka – chodzi o życie (nasze i świata wokół nas).

Z takiego umiejscowienia we współczesności powstał pomysł na współmyślenie i dzielenie się praktykami badawczymi, artystycznym i pedagogicznymi związany z konferencją zorganizowaną przez Katedrę Performatyki Uniwersytetu Jagiellońskiego zatytułowaną *Krytycznie, etycznie, troskliwie – współczesne praktyki badawcze, artystyczne i pedagogiczne* (17–19 kwietnia 2024 roku). Konferencja otworzyła przestrzeń do wspólnych namysłów, ujawniania własnych usytuowań w procesach badawczych i artystycznych, wytworzyła „spółdzielnię” metod, pomysłów, praktyk, intuicji. Zostawiła w nas, osobach odbiorczych, pewien rezerwuar poznanych możliwości, spojrzeń, konkretnych działań. Zamieszczone w bloku pokonferencyjnym teksty wyłaniają się z inspiracyjnych impulsów, stanowią odpowiedzi na prośbę o dzielenie się metodami i praktykami.

Są tutaj namysły metodologiczne, oscylujące wokół konkretnych propozycji teoretycznych i badawczych (Półtorak, Ubertowska). Inne dotyczą praktyk artystyczno-badawczych, traktujących poznawanie jako proces relacyjny, materialny, eksperymentalny, spleciony z działaniem, inicjującym wokół zmiany i transformacji (Heinrich, Górska-Olesińska). Są też takie, które przekształcają krytycznie perspektywę kulturową i jej badawcze modele, pracując interpretacyjnie na punktowych fragmentach zjawisk kulturowych i praktyk badawczych (Varlygina, Sablik).

Przedstawione teksty mówią: tak! rzeczywistości wokół nas, naszym życiom na zagrożonej planecie, naszym relacjom z innymi, z technologią i zagadkami współczesności. To wypowiedziane „tak!” świadczy o gotowości na to, co nadchodzi, co jest – gotowości badawczej, artystycznej, aktywistycznej i ludzko-praktycznej. Wraz z prezentowanymi tekstami mówmy „tak!” wizjom, nadziejom, obietnicom, ostrzeżeniom, które dzieją się wokół nas, a przejawiają w wymianach badawczo-artystycznych. Tak!